

A tartalomból

HÍREK

1-2. oldal

A csapadékos február árhullámokat indított el folyóinkon

3. oldal

Víz, víz... belvíz

4. oldal

Mezőgazdasági öntözővíz szolgáltatás

4-5. oldal

Sikeres volt a 2020. évi közfoglalkoztatási program

5. oldal

Folyamos bejárás Lédyvel, a környezettudatos labradorral

6. oldal

Online albizottsági ülés

6-7. oldal

Elment a Főmérnök...

7-9. oldal

Víz Világnap

VÍZTUDOMÁNY

9-12. oldal

A hosszú távra meghatározott mértékadó árvízszint rövidtávú következményei

VÍZTŰKÖR

13-16. oldal

Egy gátőrdinasztia

VÍZ-ÜGYÜNK

17. oldal

Sok érdekes terv megvalósítását tervezi a Baráti Kör

18. oldal

Megyei érték lett dr. Mosonyi Emil munkássága és a Tájvízház

18-19. oldal

A vízügyi múlt megőrzésén fáradozunk

19-20. oldal

7 éve áll a KÖVIZIG székháza előtt a Bodoki szobor

SZÍNES

20-21. oldal

Tájvízházi történetek

HIDROLÓGIA

21-23. oldal

A csapadékos február árhullámokat indított el folyóinkon

Februárban működési területünkön és a Körösök romániai vízgyűjtő területén az átlaghoz képest jelentős mennyiségű csapadék hullott.

A Körösök romániai vízgyűjtőjének területi csapadékatlaga a január végi-február eleji időszakban 76 mm volt, melynek többsége Biharfüreden hullott le, de jelentősek voltak a Vaskohsziklásán, illetve Honctő állomáson mért értékek is. A legcsapadékosabb nap február 8-a volt, amikor a területi átlag 12,3 mm-t ért el, ekkor Biharfüreden 31 mm, Székelyhíd állomáson 16 mm, Köröskisjenőn 14,4 mm csapadék hullott. A legnagyobb értéket február 9-én mérték Biharfüred állomáson, mely 37 mm volt. A jelentős csapadékmennyiség hatására a Körösökön áradó tendenciák alakultak ki, melyhez hozzájárult még a Körösök hegyvidéki vízgyűjtőjén lehullott hó mennyisége és annak január végén kezdődő olvadása is. A csapadékhoz hasonlóan, a hóhelyzetben is Biharfüreden mérték a maximumokat, mely február 2-án 62 cm volt.

A februári árhullám kialakulásában jelentős szerepet játszott a vízgyűjtő területen január legvégétől tartó, folyamatosnak mondható csapadék tevékenység, illetve az átlagosnál melegebb hőmérséklet, amely a nappali órákban lassú hóolvadást is eredményezett. Január végén és február elején folyóinkon viszonylagos mederteltség volt jellemző, a nagy mennyiségű csapadék és felmelegedés következtében kialakult hóolvadás hatására február 8-tól kezdődően több árhullám indult meg a Körösök romániai részén, melynek következtében a magyarországi szakaszon a folyóink készültségi szinteket értek el.

A Körösökön érkező árhullám miatt a **Fekete-Körös** védvonalain február 10-én I. fokú, majd február 12-én II. fokú árvízvédelmi készültséget rendeltünk el. A folyó tetőzése és gyors apadása következtében a készültséget február 14-én I. fokra mérsékeljük, majd február 16-án megszüntettük.

Folytatás a 2. oldalon →

Vízhozam mérés a Fekete-Körösön

A **Kettős-Körös** védvonalain február 12-én rendeltük el az I. fokú árvízvédelmi készültséget, melyet február 14-én II. fokra növeltük. A tetőzést követő apadás következtében a készültséget február 16-án I. fokra mérsékeljük, majd a folyó további apadását követően február 17-én megszüntettük.

A **Sebes-Körös** alsó szakaszán lévő védvonalakon és a **Berettyón** az I. fokú árvízvédelmi készültséget február 12-én rendeltük el. A tetőzést követő lassú apadást figyelembe véve a készültséget február 21-én szüntettük meg.

A **Hármas-Körös** folyón február 13-án rendeltük el az I. fokú árvízvédelmi készültséget. A Hármas-Körös felső szakaszán a készültséget február 21-én, míg a bal parti védvonal 1-3 órjárásában február 23-án szüntettük meg.

A sebes-körösi síkvidéki tározókól jelen árhullám során számottevő vízeresztésre került sor, mely jelentősen befolyásolta a Sebes- és Hármas-Körösön, valamint a Berettyón kialakult tetőzéseket.

A Fekete-, és a Kettős-Körösön a legmagasabb készültség II. fok volt, míg a Fehér-, Sebes-, Hármas-Körösön és a Berettyó folyón I. fokban tetőzött a folyók vízszintje. A viszonylag rövid idejű védekezés során a védvonalak többségén árvízi jelenségek még nem alakultak ki. A Szarvasi árvízvé-

Fekete- és Fehér-Körös összefolyás árhullám

delmi szakaszon a Hármas-Körös bal part mentett oldalán a Szarvasi és Kisórvetői gátörjárásokban, illetve a Körösladányi árvízvédelmi szakaszon a Sebes-Körös jobb part mentett oldalán a Körösladányi gátörjárásban jelent meg fakadóvíz 215 fm hosszban feltörésein, melyeken kívül egyéb említésre méltó árvízi jelenséget nem észlel-

tünk. Az árvízi jelenségek közvetlen beavatkozást nem igényeltek.

A készültségben lévő védvonalakon állandó éjjel-nappali műszaki, fizikai és segédőri figyelőszolgálati tevékenységet folytattunk, károk nem keletkeztek.

Alberti-Nagy Mariann

Hármas-Körös Békésszentandrás duzzasztó tetőző árhullám

Víz, víz... belvíz

Tavaly év végén Békéscsaba belterületének belvízmentesítése miatt nem tudtuk a készütséget megszüntetni, ezért ezt az évet védekezéssel kezdtük és aztán rövidesen - az idő enyhülése miatt - folytattuk is. A 2020-ról áthúzódó periódust január 15-én fejeztük be, de alig lélegeztünk fel, már január 22-én újabb belvízvédelmi készütséget kellett elrendelnünk, mely a megszokotthoz képest hosszabbra sikerült, mivel pontosan 2 hónapig tartott.

A léghőmérséklet emelkedésével megszűntek a talajfagyok, az olvadás következtében pedig talajfelszíni elöntések alakultak ki, ezért 2 rendszerben kellett készütséget elrendelnünk induláskor.

Működési területünkön a február első fele gyakorlatilag végig csapadékos volt, míg a hónap második felében alig keletkezett mérhető érték. A havi területi átlag 36,9 mm volt, mely nem sokkal maradt alul a sokévi 37,6 mm-hez képest, és amelynek többsége a Gyulai és Szeghalmi Szakasz mérnökségeken hullott le. Az állomások közül a legmagasabb havi összeget Körösszakál érte el, ahol 53,7 mm volt ez az érték, de ez a helyszín szolgáltatta az egy nap alatt lehullott legmagasabb értéket is, mely 15,4 mm volt február 10-én. Jelentős napi értékek születtek még ugyanezen a napon Gyomán (14,6 mm), Remetén (14,5 mm), de Erdőmente (14,4 mm) és Ant (14,2 mm) állomásokon is.

A hónap végére az előbb említett nagy intenzitású csapadék és a

Szivattyúzás a Nagysertéséri csatornából a Szeghalmi gyűjtő csatornába

hegyekben megindult hóolvadás kisebb árhullámokat indított el a folyókon, mely megszüntette a főcsatornák gravitációs kivezetésének lehetőségét. Emiatt igazgatóságunk mind a tíz belvízvédelmi szakasza egymás után lépett be a készütségi fokozatokba, 6 szakaszon II. fokú és 4 szakaszon I. fokú készütséget rendeltünk el.

Az üzemelő szivattyútelepek száma fokozatosan emelkedett. Az egy időben üzemelő maximális szivattyútelep szám 49 volt, melyből 6 nagytelep 24 órás üzemrendben működött. Az összes egyidőben üzemelő maximális szivattyútelepi kapacitás 71,85 m³/sec volt. A védekezési periódusban összesen 64 szivattyúzási helyet üzemeltünk be.

A legnagyobb elöntés február 12-én alakult ki igazgatóságunk működési területén, 10.005 hektár (ebből vetés: 3.685 ha, szántó:

2.630 ha, rét-legelő: 2.545 ha, egyéb: 1.145 ha) nagyságban. A védekezés csúcsidőszakában napi 140 fő látott el belvízvédekezési feladatokat, 53 gépkocsi és munkagép segítette munkájukat. A periódusban összesen 55 507 ezer m³ vizet emeltünk át, ebből torkolatba: 45 977 ezer m³-t, főcsatornába: 9 530 ezer m³-t.

A szivattyútelepeknél a sok üzemóra és a folyamatos üzemelés hatására kisebb-nagyobb gépészeti és elektromos meghibásodások jelentkeztek. Nagyobb mértékű meghibásodás 6 szivattyútelepen, míg kisebb problémák 3 szivattyútelepen jelentkeztek, a javítási munkák jó részét saját kivitelezésben végeztük el.

Vízfolyásgátló akadályok eltávolítása 6 csatornán (a XXXIX-22-, az Új-Szörhalmi-, a Nyéki-, a Felsőréhelyi-, a Peckesi-, és a Polyándi-csatornán) vált szükségessé. Az engedélyezett csatorna-beavatkozások 13 587 fm hosszban készültek el. A munkálatokat minden esetben külső vállalkozó végezte el, mivel igazgatóságunk nem rendelkezik megfelelő gépekkel az ilyen típusú munkákhoz.

A fentiekén túl saját munkagépeinkkel (Energreen) is végeztünk kisebb növényzetirtási feladatokat a belvízvédekezés keretében.

Az önkormányzatok közül Ecsegfalva község tartott fent I. fokú belvízvédelmi készütséget február 11. és március 4. között.

Zsurzsáné Szőke Tímea

Kotrás a XXXIX-22. csatornán

Mezőgazdasági öntözővíz szolgáltatás

Az Alföldön is fokozódó problémát jelent az aszály, mely egyre gyakrabban fordul elő és igen komoly károkat okoz. Az aszálykár elleni védekezés leghatásosabb formája maga az öntözés, tehát a talaj vízkészletének pótlása. A Körös-vidék életében komoly múlttal rendelkezik az öntözés, hiszen az első gépi vízkivétellel működő öntözés a Kárpát-medencében Gyomán a Hantokertben létesült 1885-ben, míg később a duzzasztók megépítésével a terület jelentős része felszíni vízkivétellel is elláthatóvá vált.

2020-ban a koronavírus járvány nagyon sok gazdasági ágazatot sújtott negatívan, azonban elmondható hogy ez a mezőgazdasági vízszolgáltatást nem érintette. Az igazgatóságunk illetékességi területén lévő üzemeltetők maradéktalanul ki tudták elégíteni a keletkező vízigényeiket. A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság öntözés-üzemelési tevékenysége során, összességében 61,5 millió m³ vízmennyiséget szolgáltatott ki. A legtöbbet, 35,98 millió m³-t a halastavaknál használták fel 2 386 hektáron, míg a szántóknál 14,11 millió m³ víz 20 430 hektár öntözésére volt elegendő, rizs esetében pedig 11,3 millió m³ öntözővíz kellett 1 701 hektár területhez. Összességében a kiszolgált vízmennyiségek az előző évek átlagát tükrözik, azonban az öntözött területek nagysága növekedett.

A 2021-es évet tekintve igazgatóságunk életében az előző hetek még az ár- és belvízvédekezésről szóltak, azonban a jelenlegi időjárás már a mezőgazdasági vízszolgáltatás megkezdését tette szükségessé.

Dögös I. számú öntözővíz átemelő szivattyútelep beüzemelésének előkészítése

A 2/1997. (II. 18.) KHVM rendelet alapján március 1-től megkezdődött az öntözési idény, a zöldségkultúrát termesztők jelezték is vízigényüket.

Márciusban megkezdtük az NK-XIV. öntözőrendszer fővízkivételének és két átemelő szivattyútelepé-

nek, valamint a Dögösi I. sz. öntözővíz átemelő és a Szarvas-Kákai fővízkivétel üzemeltetését, hogy ki tudjuk elégíteni a térségében keletkező vízigényeket.

Kurucz Máté

Sikeres volt a 2020. évi közfoglalkoztatási program

A 2020. évi Országos Közfoglalkoztatási Program 2020. március 1-től 394 fővel indult. A 2020-as átlaglétszám 427 fő volt, az év során 43 településről, mintegy 600 álláskereső vette igénybe a közfoglalkoztatás nyújtotta átmeneti munkalehetőséget. Igazgatóságunk felkészült a járványhelyzet alatt a magasabb létszám

fogadására, ezért július 1-től Veszélyhelyzeti Országos Közfoglalkoztatási Program indult újabb 100 fő alkalmazására, de a programot végül megszüntették, mert az álláskereső létszáma nem emelkedett olyan mértékben. A járvány időszakában biztosítottunk minden higiéniai feltételt a dolgozók részére.

A közfoglalkoztatottak különböző területeken látták el a feladatokat. A kizárólagos tulajdonú árvízvédelmi töltéseken, azok szivárgó csatornáin, belvízvédelmi csatornákon, valamint a forgalomképes állami műveken végeztek munkálatokat. Jellemzően káros gyomnövényzet eltávolításában, és az

Folytatás az 5. oldalon ↗

állami tulajdonú gát- és csatornaórházak, szertárak, raktárak, szivattyútelepek állagmegóvási feladataiban vettek részt. Kaszálás és parlagfű irtás 660 hektáron, cserjeirtás közel 70 hektáron, nádirtás 5,8 hektáron, erdőápolás 6 hektárnyi területen történt. A töltéstartozékok gyártása folytatódott 680 hektométer kő készült el, amit ki is helyeztek.

Az adminisztrátorok segítették a közfoglalkoztatással kapcsolatos munkák lebonyolítását és elszámolását. A Tájvízház kiállítás bemutatásában is közreműködtek, valamint a portaszolgálatot és a takarítási feladatokat is közfoglalkoztatottakkal biztosítottuk.

Az évek során többen is számos területen biztonyságot tettek megbízható, precíz munkájukról, így közalkalmazotti státuszba kerültek.

Szabolcsi Katalin Éva

A Kettős-Körös jobb partján lévő szelvénykő cseréje

Folyamos bejárás Lédyvel, a környezettudatos labradorral

Árvízvédelmi és Folyószabályozási Osztályunk munkatársai kisvízes folyamoss bejárást tartottak a Fehér- és Fekete-Körös mentén. Tekintve, hogy az alacsony vízállás kizárta a csónakos közlekedés lehetőségét, mindezt gyalogszerrel tették meg. A helyzet módot adott arra, hogy olyan folyószabályozási műveket is szemrevételezzenek, amelyek más időszakokban vízborítás alatt vannak.

A bejárás három ütemben zajlott. Az első napon a Fehér-Körös bal partját, a második napon a Fekete-Körös felső szakaszát (Anttól indulva a Sitkai zsilipekig), a harmadik napon pedig a Fekete-Körös alsó szakaszát (a Sitkai zsilipektől az összefolyásig) járták be. A szemle során megtekintették a folyószabályozási műveket, a mederoldalak állapotát. Mindezek mellett értékelték a hajózási

jelzéseket, illetve felmérték a hajózást zavaró bedőlte, becsúszott fák mennyiségét és helyzetét. A szemle első napján a környezettudatosság is fontos szerepet kapott, hiszen kollégánk Lédy névre hallgató labradorja a hullámtérben eldobált PET palackokat szorgosan gyűjtögette. A bejárásról készült rövidfilm megtekinthető a [Youtube](#)-on.

Kisházi Péter Konrád

Online albizottsági ülés

2021. február 17-én rendhagyó módon rendeztük meg a Magyar-Román Vízgazdálkodási és Hidrometeorológiai Albizottság ülését Gyulán. A vírushelyzet miatt a szakértők csak online formában találkozhattak egymással, ezért az albizottsági ülést videokonferencia formájában bonyolítottuk le. A szakértők áttekintették a Magyar-Román Vízügyi Bizottság

XXXI. ülészakán meghatározott feladatok teljesítését, másrészt megvizsgálták a „Magyar Köztársaság és Románia között a meteorológiai és hidrológiai adatok és tájékoztatások kölcsönös megküldéséről” szóló szabályzatban foglaltak teljesülését. A napirendi pontok megtárgyalása során többek között megállapították, hogy a vírushelyzet miatt elmaradt

feladatokat (pl. interkalibrációs mérések), amint a helyzet engedi a szokásos formában folytatni fogják, valamint a meteorológiai adatcsere javítása érdekében, a Szabályzatot átdolgozzák a Meteorológiai Világszervezet előírásainak megfelelően.

Lukács Béla

Elment a Főmérnök...

Pálinkás Lajos (1938-2021) igazgatóságunk nyugalmazott műszaki igazgatóhelyettes-főmérnöke 2021. március 4-én, életének 83. évében elhunyt.

Most, amikor a gyász szomorúsága van a szívünkben, egyszerre fájjaljuk egy nagyszerű szakember, egy különleges egyéniség és egy ízig-vérig vízügyes kolléga elvesztését. 37 évet dolgozott a vízügyi szolgálatban, és közel 24 évig volt az igazgatóság főmérnökeként a Körös-vidék vízgazdálkodásának meghatározó vezetője, alakítója. Talán ez az oka, hogy sokunk számára mindig is ő lesz, ő marad a FŐMÉRNÖK, így, csupa nagybetűvel.

Pályaválasztásában szerepe lehetett gátorként dolgozó édesapjának is, egyetemi tanulmányait pedig egészen különleges körülmények között kezdte. 1956 őszén lett a budapesti Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem hallgatója, így első egyetemi élményei összefonódtak az 1956-os forradalom mára legendássá vált eseményeivel.

1961-ben szerzett diplomát, és rövid szarvasi kitérőt követően 1961. július 1-től dolgozott a gyulai vízügyi igazgatóságnál, egészen az 1999 februárjában történt nyugdíjba vonulásáig.

Végigjárta a ranglétrát, de 1968-ban már a Vízrendezési Osztály vezetésére kapott megbízást, 1973-75 között pedig az ún. Területi Vízügyi Felügyelet vezetője volt, főosztályvezetői rangban. Takács Lajos akkori igazgató a 70-es évek első felében több szakembert is kipróbált a főmérnöki poszton, hogy aztán 1975-ben rátaláljon az „igazira”, Pálinkás Lajosra, aki ezután közel 24 évig volt a műszaki szakterület elsőszámú vezetője a Körös-vidéken.

Szerencsés szakmai életút az övé, mérnöki, vezetői tevékenysége jó részt egybeesett a magyar vízgaz-

dálkodás talán legintenzívebb fejlődési időszakával. Ez a körülmény persze csak a lehetőséget jelentette, kiváló szakmai felkészültségének, vezetői kvalitásainak köszönhető, hogy élni tudott a korszak nyújtotta lehetőségekkel. Akik ma, késői utódként a vízügyi igazgatóságon dolgoznak, zömében olyan műveket üzemeltetnek, újítanak fel, fejlesztenek, amelyek magukon viselik Pálinkás Lajos mérnöki, később vezetői, irányítói munkájának a nyomát. Munkássága, tevékenysége egyszerűen nem megkerülhető a Körös-vidéken.

A teljesség igénye nélkül hadd emeljek ki néhányat Pálinkás Lajos vízügyi szolgálatának és főmérnöki időszakának fejlesztései közül. Ebben az időszakban, 1961 és 1999 között mintegy 45%-kal nőtt az elsőrendű árvízvédelmi töltéseink kiépítettsége, és az 1974. évi nagy árvízét követően az ő főmérnöki irányítása mellett épültek meg az árvízvédelmi rendszerünk mai napig is kulcsfontosságú létesítményei, a Málvádi és a Mérgei szükségtározók, a folyamat az 1995. évi árvízét követően a Kisdelta szükségtározó megépítésével folytatódott. Ennek az időszaknak a terméke a Körösladányi duzzasztómű, de főmérnökként ő irányította a Békésszentandrás és a Gyulai duzzasztók rekonstrukcióját is. Ez utóbbiért Lampl Hugó emléklakett elismerésben részesült.

Új, korszerű osztagtelep épült, és korszerű technikai eszközökkel felszerelt védelmi osztag szerveződött. Pálinkás Lajos főmérnöksége alatt nagy lendülettel folyt

Folytatás a 7. oldalon →

Az elmúláshoz nagyon különleges, furcsa a viszonyunk. Tudomásul vesszük, a magunk módján elfogadjuk, de akár bevalljuk, akár nem, fáj! Az érzéseink ellentmondásosságáról Charlie Chaplin szavai jutnak eszembe: „csak az ember tudja előre, hogy meg fog halni, mégis, egyedül az ember tud nevetni.” Azt is szomorú szívvel látjuk, és vesszük tudomásul, hogy a magyar vízgazdálkodás leginkább építő, a mai viszonyainkat nagymértékben meghatározó időszakának, az 1960-1990 közötti időszaknak egyre kevesebb tevékeny részese, meghatározó alakítója van ma már közöttünk. Sajnos, az „aranykor” fontos, élő, szereplőinek listája 2021. március 4-én ismét rövidebb lett.

az új gátórházak építése, illetve a meglévők korszerűsítése, több mint 35, a kor követelményeinek megfelelő objektum jött létre. Ugyancsak az ő főmérnöki tevékenységének az eredménye volt az önálló igazgatósági vízrajzi csoport megalakulása. Az 1965-ös, 1970-es, 1974-es árvizek elleni védekezéseknél szerzett tapasztalatait felhasználva védelemvezető-helyettesként irányította az 1980. és 1995. évi Körös-vidéki árvízvédekezéseket.

Pálinkás Lajos - eredendően belvizes lévén - már a 60-as évektől aktív résztvevője volt a belvízrendszerek fejlesztésének. A békési és a szeghalmi belvízrendszerek, illetve a Peresi belvízöblözet jelentős fejlesztése ebben az időszakban valósult meg. Sok új szivattyútelep létesült, illetve megtörtént a régi gőzüzemű telepek elektrifikálása. A mai belvízvédekezés kiemelten fontos alaplétesítményeinek jó része is ennek az időszaknak az eredménye, elég talán a Békés II., Békés III., a Peres II., a Kernye II., a Fokköz II., a Folyásér II. és a Hosszúfok II. telepeket említenem. De a térség

öntözésének egyik alapműve, a Nagykunsági- XIV. öntözőfürt is magán viseli Pálinkás Lajos mérnöki munkájának keze nyomát. A sor még hosszasan folytatható lenne, de nem leltárt szerettem volna készíteni, inkább csak érzékeltetni Pálinkás Lajos mérnöki pályájának gazdagságát.

Pálinkás Lajos különleges egyéniség volt. Az igazgatósági munkában általában távolságot tartott, keveseket engedett csak igazán közel magához. Alkata, határozott megjelenése, korán fehér színre váltott haja, szakmai magabiztossága eleve tiszteletet parancsolt. Mi, akik közelebb álltunk hozzá, a határozott mellett, a beosztottaira odafigyelő, szociálisan érzékeny vezetőt is láthattuk, ismerhettük. Tőle tanultam meg például, mennyire fontos, hogy a vezetők megfelelő empátiával viseltesenek a fizikai dolgozók és az igazgatóság legfontosabb „alapsejtjei”, a gát- és csatornaőrök irányában. Az őszi bejárásokon minden őrhöz volt egy-két jó szava, ismerte és szem előtt tartotta a problémáikat, de ismerte a családi helyzetüket is, sőt, sokszor a gyerekek korát, ne-

mét, vagy akár a nevét is. Később, nyugdíjba vonulását követően büszke nagyapaként is megismerhettük őt, imádta és hihetetlenül büszke volt Eszter unokájára. Emlékszem, olyan büszkeséggel mesélte, amikor az unokája korosztályos országos teniszbajnokságot nyert, mintha ő maga nyert volna bajnokságot.

Pálinkás Lajos nagy idők tanúja volt a magyar vízgazdálkodásban. Tehetsége, szakmai tudása, tapasztalata azonban azt is lehetővé tette számára, hogy ne csak tanúja legyen a ma már aranykorként emlegetett időszaknak, hanem aktív részese, fontos alakítója is. Ezt a gazdag életművet ismerte el a kormányzat, amikor 70. születésnapja alkalmából a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje kitüntetését adományozta számára. Pálinkás Lajos halálával kétségkívül a magyar vízgazdálkodás egyik klasszikusa távozott közülünk. Emléke munkásságán keresztül örök és megkerülhetetlen a Körös-vidéken. Nyugodjon békében!

Bak Sándor
nyugalmazott vízügyi igazgató

Víz Világnap

Kezdjük egy kis visszatekintéssel. 2010 óta tartunk nagyszabású városi rendezvényt a Víz világnapja alkalmából, melyen egyre több óvodás és iskolás vesz részt. Az első ilyen rendezvény a Kossuth téren volt, majd átköltöztünk vele a vízügyi igazgatóság székháza elé, ahol igazgatóságunk tevékenységével és a Víz Világnap aktuális jelmondatával kapcsolatos bemutatókkal várjuk az érdeklődőket. Egy-egy ilyen rendezvényre több mint 1000-en látogatnak el. Az óvodások és az iskolások minden évben nagyon várják, a vízhez kapcsolódó előadásokkal készülnek, melyet be is mutatnak a Bodoki szobornál felállított színpadon. A székházunk előtti tér március 22-én vidám gyermekkel van tele, mely bennünket, vízügyeseket is kizökkent a hétköznapi taposómalmából és sok-sok örömmel tölt el.

Tavaly már januárban megkezdődött a szorgos munka, hogy méltóképp ünnepelhessük e jeles napot,

de sajnos a koronavírus járvány teljesen keresztülhúzta számításainkat, és a március eleje azzal telt, hogy a gondosan előkészített rendezvényeket lemondjuk. Víz világnapi pályázataink értékelésére is egy későbbi időpontban került sor. Ez évben már látható volt, hogy a

nagyrendezvények ismét elmaradnak, ezért az ünnephez kapcsolódva készítettünk egy Víz-Kvíz-t, melyen a Körös-vidékkel kapcsolatos érdekes kérdésekre kellett választ adni. Az online-játék nagyon népszerű lett, több mint 300-an

Folytatás a 8. oldalon →

VÍZ VILÁGNAPI - Víz-kvíz

Válasszon helyesen a 10 kérdésre, és szuper KÖVIZIG-es ajándéktárggyal gazdagodhat.
A totó kitöltéséhez segítséget nyújt a www.kovizig.hu és a www.kovizig.hu/baratkor honlap.

1 Az egyik híd nem a Fehér-Körös fölött ivel át. Melyik?

2 A KÖVIZIG működési területén található alábbi három duzzasztómű egyikénél elektromos áramot is termelünk. Melyiknél?

3 Ezen három árvíz létesítmény közül az egyik nem Gyulán található. Melyik?

Elismerésben részesült kollégáink vezetőink körében

játszottak velünk, 92 helyes megfejtés érkezett, közöttük 10 db vízügyi ajándéktárgyat sorsoltunk ki.

A nyertesek a következők: Fábrián László, Molnár Kamilla Edit, Végváry Edina, Bajkán Milán, Pál Gréta, Oroszi Nóra, Kéri Anikó, Szabó Zsófia Andrea, Bokor Eliza Zsófia, Nagy Tamás.

Nagyon örülünk, hogy ilyen sokan velünk játszottak! A nyerteseknek szívből gratulálunk!

Csak remélni tudjuk, hogy jövőre már visszaáll minden a rendes kerékvágásba, a Víz Világnapján újra gyermekekkel telik meg a székházunk előtti tér, és a legfogékonyabb korosztály figyelmét ismét a víz védelmére, ezen kincs megőrzésére irányíthatjuk.

Ünnepi igazgatói értekezletünket szűk körben tartottuk meg, Szabó János igazgató úr köszöntő szavai után Lúczy Gergely műszaki igazgatóhelyettes úr víz világnapi előadása következett, és az idén sem maradhatott el a 2020-as évét összefoglaló film, melyet ezen alkalomból készítettünk.

A Víz Világnapján elismerésben részesültek azon kollégáink, akik munkájukat az elmúlt időszakban kiemelkedően végezték. Nagy örömeinkre sok országos kitüntetéssel büszkélkedhetünk ezen alkalommal.

Áder János, Magyarország Köztársasági Elnöke március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából **Kiss Lajos** szakaszmérnök úr részére

KISS LAJOS
szakaszmérnök

kiváló szakmai munkája elismeréseként a **Magyar Arany Érdemkereszt** kitüntetést adományozta. Szakaszmérnök Úr pályafutása során többször vett részt árvízvédekezésben, amelyek közül kiemelkednek az 1990. évi Tarnai védekezés, az 1995-1996-os körösi árvíz védekezési munkái, valamint a 2000. évi Fehér-Körös romániai szakaszán töltés szakadással járó védekezési és helyreállítási munkák. Az elmúlt évek során az országos közfoglalkoztatási programok irányításában, valamint az azokhoz kapcsolódó feladatok végrehajtásában jelentős szerepet töltött be. Lelkiismeretes munkája eredményeként rendezett hullámtéri szakaszok és letisztított csatorna szakaszok találhatóak az irányítása alá tartozó szakaszmérnökség területén.

Dr. Pintér Sándor belügyminiszter **Almási Jánosnak** a Gyulai Szakaszmérnökség gátbiztosának március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából, valamint **Turbucz Sándornak** a Műszaki Biztonsági Szolgálat szivattyútelepi főgépészének a Víz Világnapja alkalmá-

Folytatás a 9. oldalon →

ból **Miniszteri Elismerő Oklevél** elismerést adományozott.

Láng István az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatója március 15-i nemzeti ünnepünk alkalmából **Pápáné Molnár Editnek** a Közfoglalkoztatási Önálló Csoport szakágazati vezetőjének, valamint **Radics Györgynek** a Vízrajzi Monitoring Osztály vízrajzi üzemeltetőjének a Víz Világnapja alkalmából **Főigazgatói Oklevél** elismerést adományozott.

Kollégáink szakterületükön kifejtett kiemelkedő és példaértékű munkájukért kapták a rangos elismerést.

Láng István az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatója a Víz Világnapja alkalmából **Nagy Sándornak** az Árvízvédelmi és Folyószabályozási Osztály szakága-

zati vezetőjének kiváló szakmai munkája elismeréseként **Mosonyi Emil Díj** elismerést adományozott.

Kollégánk 1981 óta dolgozik igazgatóságunknál, négy évtizedes magas szakmai színvonalon és nagy elhivatottsággal végzett munkájáért kapta a rangos elismerést.

Szabó János igazgató úr Elismerő Oklevelet és Igazgatósági Díjat adományozott dolgozóink részére a Víz Világnapja alkalmából kiváló szakmai munkájuk elismeréseként.

Elismerő oklevél:

Dr. Boldizsár Ida Borbála – Igazgatási és Jogi Osztály, osztályvezető
Szabóné Fábrián Erika – Közfoglalkoztatási Önálló Csoport, pénzügyi ügyintéző

Deák Lajos – Gyulai Szakaszmér-

nökség, csatornaőr
Iván János – Szeghalmi Szakasz-mérnökség, csatornaőr
Dolog Gábor – Műszaki Biztonsági Szolgálat, kiemelt gépkezelő.

Igazgatósági díj:

Kótáné Szilbereisz Anikó – Közgazdasági Osztály, számviteli ügyintéző

Pittner Adrienn – Műszaki Biztonsági Szolgálat, számviteli referens
Kocsor István – Árvízvédelmi és Folyószabályozási Osztály, kiemelt műszaki referens

Bujdosó Szabolcs – Vízrendezési és Öntözési Osztály, osztályvezető
Filyó János – Szarvasi Szakasz-mérnökség, területi felügyelő.

A kitüntetésekhez szívből gratulálunk, munkájukhoz sok sikert és jó egészséget kívánunk!

Pozsárné Kaczkó Zita

VÍZTUDOMÁNY

A hosszú távra meghatározott mértékadó árvízszint rövidtávú következményei

Munkakörömnél fogva - a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság árvízvédelmi referenseként - napi feladatomban, hogy a jogszabályok adta környezetben dolgozzak, így többek között a Mértékadó Árvízszintre (MÁSZ) vonatkozó jogszabályi előírásoknak érvényt szerezzek.

2019-2021-ben a Nemzeti Közszerződési Egyetem Vízügyi Közigazgatási Szakokleveles tanácsadó képzésén vettem részt, melynek befejezésekként készített szakdolgozatomban azt szerettem volna összefoglalni, hogy ezen jogszabályhely milyen kötelezettségekkel jár a társadalom, a vízgazdálkodási környezet szereplői számára, melyet a Körös-völgy néhány esettanulmányán keresztül szemléltettem.

tül szemléltettem.

Be kívántam mutatni, hogy a jogszabályoknak való megfelelés mit is jelent a vízügyi igazgatóságoknak, mint az árvizektől védelmet nyújtó védőtöltések fenntartásáért, fejlesztéséért felelős szervezeteknek. Milyen kihívások elé állítja ezen intézmények vezetőit, illetve az ott dolgozó ügyintézőket. Miként befolyásolja a fővédvonalakat keresztező és megközelítő létesítmények kezelőinek (közút, vasút, vízilétesítmények, hírközlési, kis és nagyfeszültségű kábelek, szénhidrogén vezetékek, stb.) munkáját.

A szakdolgozat írása során kitűzött célom volt az eddigi munkám során megfogalmazott dilemmák,

aggályok számba vétele és azokra lehetséges megoldások kínálása. A korábbi műszaki képzésekben (Eötvös József Főiskolán, Műszaki Egyetemen), illetve a jelenlegi Nemzeti Közszerződési Egyetemi szakképzésében szerzett ismeretek felhasználásával minél több szemszögből igyekeztem bemutatni a problémakört.

Az új megközelítéstől azt vártam, hogy sikerül objektív és szakmai indokokkal alátámasztott döntést előkészítő dokumentációt készítenem.

Szándékom szerint a legfőbb eredmény az lett volna, ha dolgozatom hozzájárulhatna ahhoz, hogy a kérdéskör újragondolása során

Folytatás a 10. oldalon →

a meghatározó jogszabály módosítása megnyugtatóan, a vízügyi szakma és a társadalom által is elfogadható módon történne meg.

A céloom elérése érdekében megvizsgáltam a jogszabályi környezetet, ami napjainkban a MÁSZ-t meghatározza, illetve az abból következő műszaki előírásokat szabályozza.

Összefoglaltam a rendelkezésre álló szakirodalom felhasználásával, hogy a MÁSZ miért és hogyan került meghatározásra, mi a jelentősége, mekkora is jelenleg.

Számba vettem, hogy milyen ütemben folyt korábban, illetve a jelenlegi gazdasági környezetben milyen ütemben várható az árvízvédelmi töltések MÁSZ-ra való kiépítése, vagyis azok jogszabályi előírásoknak való megfelelése.

Utánajártam, hogy mit találnak a téma iránt érdeklődők az interneten.

A találatok hatására kérdéseket tettem fel magamnak, melyek megválaszolása érdekében a rendelkezésre álló szakirodalom, szakcikkek, tanulmányok és a terület szakértőivel készített interjúk felhasználásával elemzéseket végeztem.

Dolgozatom legfőbb eredeti szándéka annak összefoglalása volt, hogy a MÁSZ-ra vonatkozó jogszabályoknak való megfelelés milyen kötelezettségekkel jár országos szinten és kifejezetten a Körösvidéken élők, gazdálkodók, a vízgazdálkodási környezet szereplői számára. Elsődlegesen a rövidtávú hatásokat vizsgáltam.

Mit is találtam az interneten?

Az első találat, melyet felad az internet, az magának a mértékadó árvízszintet meghatározó jogszabálynak a linkje és nem a Vízgazdálkodási törvény. Ez számomra nem volt meglepő, hiszen van egy konkrét jogszabály, ami kifejezetten a kérdést szabályozza (a nevében van), a keresőmotor pedig nem ismerheti a legmagasabb jogforrást.

A következő hivatkozás már sokkal érdekesebb, hiszen az a Duna Charta (1977. őszén alakult, 2002. májusától hivatalosan bejegyzett, a Dunával foglalkozó egyesület,) oldala, ami lássuk mit is ír:

„Ez az a maximális vízállás, amelyről azt gondolják a szakemberek, hogy ennél magasabb árvízszint

Dunai rendkívüli árvíz, 2013

reálisan nem következhet be, azaz reálisan eddig az árvízszintig kell védekezni. Ennek alapján határozzák meg az árvízvédelmi művek magasságát, ami fővédvonal esetében 130 cm-rel magasabb a mértékadó árvízszintnél.

Régebben mindig a korábban előfordult legmagasabb vízállást fogadták el mértékadónak. Budapesten, a Vigadó téren a mértékadó árvízszint 867 cm, ez megegyezik az 1876. évi jégmentes árvíz magasságával. Ennél 130 cm-rel magasabb, azaz 997 cm a kiépített védmű magassága.

A mértékadó árvízszint relatív mennyiség, azaz az adott helyen lévő vízmércéhez kapcsolódik. Így pl. Budapesten a mértékadó árvízszint a Vigadónál 867 cm, míg a Kvassay zsilipnél 856 cm.

1973 óta hazánkban az árvízvédelmi műveket úgy fejlesztették, hogy a fő védvonalak a 100 évenként, a városok védvonalait 120-150 évenként, a különleges magas árvízvédelmi biztonságot igénylő városok (Budapest, Győr, Szeged stb.) védvonalai átlagosan kb. 100 évenként, míg a kevésbé értékes területek védvonalai az átlagosan 60-80 évenként egyszer előforduló árvizek ellen nyújtsanak védelmet.”

Ez egy nagyon általános magyarázat, melyet figyelmesen olvasva, laikusként számos kérdés merül fel az emberben:

Mit jelent az, hogy a MÁSZ relatív mennyiség, ami az adott he-

lyen lévő vízmércéhez kapcsolódik? Miért van jelentősége ennek, mit keres itt a kifejezés ebben az összefüggésben? Miért 1973-tól datálódik a művek fejlesztésének igénye, hiszen a jogszabály 1976 óta hatályos? Miért van az, hogy a városok védvonalaitól azt várják el, hogy a 120-150 évenként, míg a különleges biztonságot igénylő városok esetében a kb. 100 évenként előforduló árvizek ellen nyújtsanak védelmet? Ha nem következhet be ennél a megállapított vízszintnél magasabb árvízszint és eddig a szintig kell védekezni, akkor miért kell a művek magasságát mégis ennél 130 cm-rel magasabbra építeni? Miért vannak megkülönböztetve a kevésbé értékes területek? Ki mondja meg, hogy melyek ezek?

Ezek a kérdések a szakdolgozatomban sorra megválaszolásra kerültek, mellyel világossá válik jelentőségük, tisztázódik szerepük.

Jelen kivonat azonban nem ad lehetőséget ezek részletes bemutatására, ugyanakkor a téma iránt érdeklődők szíves figyelmébe ajánlom teljes dolgozatomat, mely letölthető [innen](#).

A véleményem az volt erről a meghatározásról, hogy nagyjából bemutatja a fogalom jelentőségét, de nem ad választ arra a fontos kérdésre, hogy az elvárt biztonság megteremtéséhez vezető út milyen kötelezettségekkel jár a társadalom és a gazdasági élet

Folytatás a 11. oldalon ↪

szerreplői számára. Nem teszi világossá, hogy jelenleg a védvonalak nagy része még az 1976-ban elfogadott magassági előírásoknak sem felel meg, nemhogy az új elvárásoknak. A dokumentum azt magyarázza, hogy mennyi a MÁSZ relatív értéke a Vigadó téren, de arról nem beszél, hogy jelentős különbség van a korábbi (1976 utáni) és a jelenleg elfogadott (2015 utáni) szemlélet között, vagyis számokban kifejezve deciméterekkel, sőt a Körös-vidék esetében méteres nagyságrenddel (átlagosan 1,2 m-rel) kell emelni a töltéseket ahhoz, hogy azok megfeleljenek az új elvárásoknak és egyébként az érdeklődő olvasó számára számos további kérdést is nyitva hagy.

Az olvasó további érdeklődése felkeltése érdekében álljon itt a felvetett első kérdésre adott válaszom is. (A dolgozat eredeti szándéka szerint nem releváns, a MÁSZ jelentése vonatkozásában nincs jelentősége, de közérthetővé teszi a leírtakat.)

A vízmérce a mindenkor vízállás leolvasására alkalmas mérőeszköz. A leolvasás kezdőpontja a vízmérce elvileg tetszőlegesen, de általában nem a vízfolyás fenékszintjén megválasztott 0 pontja, amelytől felfelé pozitív lefelé negatív előjelű a vízállás, ez az ún. relatív vízállás, innen a meghatá-

rozás, hogy a vízszint relatív érték. Ma már a vízmércek „0” pontjának a Balti tengerszint (kronstadti) feletti abszolút magasságát is meghatározzák.

Vannak mértékadó vízmércek, melyek jogszabályban rögzített vízállásai alapján rendelik el, illetve szüntetik meg a különböző árvízvédelmi készülségi fokozatokat.

Az első vízmércek telepítése a folyószabályozások (1800-as évek kezdetén) idején történt, ilyen a cikkben említett Vigadó téri is.

Érdekesség, hogy az ország legrégebbi épen maradt vízmérceje éppen Gyula városában található ahol születtem, élek és dolgozom.

„1818-1823 között Huszár Mátyás és munkatársai a Körös-vidék térképezését készítették, melynek során szükségessé vált, hogy Gyulán a Fehér-Körös felett átívelő Kapus-hídra vízmérceket helyezzenek, mely láb (31,6 cm) és hüvelyk (2,6 cm) beosztású volt. A vízmérce telepítése után nagyobb árvizek voltak, melynek vízszintjét rögzítették 1830, 1844, 1849, 1855 (ekkor 13 láb – 2 hüvelyk – 8 vonal volt a vízállás). Ez a hossz-mérték 1872-ig volt érvényben. Ekkor a korábbi vízállási adatokat átszámították méter és centiméter magasságra, így az 1855-ös vízállás 418 cm lett. A vízmérce az 1855. évi árvíz után be is fejezte feladatait, mert a Nagyváradi Helytartótanács 1856. november

12-én kelt 14.824. sz. alatt kiadott rendelete alapján a Fehér-Körösnek Gyula és Békés településeken átfolyó szakaszát a városokon kívülre vezették”. A Kapus-híd és a vízmérce 2019-ben – közreműködéssel – felvételre került a Gyulai Értéktárba.

A dolgozatírás kitűzött célja érdekében végzett elemzések után a megállapított végső következtetésem az volt, hogy a hatályos jogszabályok alapján a mértékadó árvízszintről a jogalkalmazó azt tudhatja meg, hogy:

- az a jégmentes árvíznek az 1%-os valószínűségű vízhozamából származtatott vízszint, amelyet hatévenként felül kell vizsgálni,
- az árvízvédelmi műveket, továbbá a folyók nagyvízi medrét vagy az árvízvédelmi műveket keresztező, vagy a nagyvízi mederben elhelyezkedő építményt, vezetékét vagy egyéb létesítményt a vízgazdálkodásért felelős miniszter által, a folyókra jellemző hidrológiai viszonyok alapján megállapított mértékadó árvízszintek figyelembevételével kell megtervezni, méretezni és megvalósítani,
- van még a magassági biztonság is, ami különböző szempontok szerint került meghatározásra.

Az első, a vízügyes szakma által értelmezhető meghatározás és döntés. A második, egy kategórikus előírás, ami köti a jogalkalmazókat, nincs lehetőség mérlegelésre. A harmadik, ugyancsak egy előírás, de ennek alkalmazását a MÁSZ jogszabály nem írja elő, az csak következik a szövegkörnyezetből, illetve a szakemberek alkalmazzák.

Fentiek alapján a (74/2014. (XII. 23.) BM rendelet) 2021-ben esedékes módosítás során javasolt a jogszabály egyértelmű, szakmailag korrekt újra szövegezése.

A dolgozat írása során megállapítottam azt is, hogy magának a fogalomnak a mögöttes tartalmi magyarázatát sokan sokféleképpen tették meg, azonban mindannyian az 1973-as minisztertanácsi rendeletre vezetik azt vissza.

Azt is tapasztaltam, hogy a meghatározások nem egészen kiforrottak.

Kisházi Péter Konrád munkahelyi vezetőm néhány további szempontra is felhívta a figyelmemet a vele készített interjú során:

- Semmilyen jogforrás nem erősíti meg, hogy bárki azt a vízszintet tekinti MÁSZ-nak, ami ellen védekezni kíván, illetve sehol sincs rögzítve, hogy egyáltalán létezne valamilyen szint, amely ellen a mindenkori állam védekezni kívánna.
- A fejlesztési célok a Minisztertanács 2006/1973. (I. 31.) számú határozatának átvételét jelentik, de azt nem veszik figyelembe, hogy az újonnan elkészült és kiadott MÁSZ meghatározás során a szerzők már eltértek a minisztertanácsi határozattól.

Ezért javasolt magának a mértékadó árvízszintnek a szakmán belül egységes értelmezése.

Az internetes találatok tükrében szükségesnek látszik a mértékadó árvízszintnek, az azzal kapcsolatos jelenlegi jogszabályi elvárásoknak a kommunikációját is erősíteni (pld. keresőmotor aktiválása), hogy azoknak a hatósági eljárások, vagy a vízügyi igazgatóságok kezelői hozzájárulása megkérése során történő érvényesítése ne érje meglepetésként az érintetteket.

Megállapítottam, hogy a MÁSZ statisztikai módszerekkel meghatározott értékeit az 1976-os jogszabály elfogadása előtt a vízügyi igazgatóságok bevonásával finomították. A KÖVIZIG esetében ez azt jelentette, hogy a tározók hatásai miatt csökkentették az értékeket.

Erre a 2014-es jogszabály módosítás előtt nem volt lehetőség, melynek következtében a Körösök völgyében az új előírás szerint átlagosan 1,2 m-rel növekedett a töltések előírt magassága, ami számos konfliktus forrásává vált. Köztudott, hogy a MÁSZ a kiépítési szintet szabályozza, ami két részből tevődik össze: a statisztikai módszerrel számított vízszintből és tartalmaz további 0,5 és 1,5 m közötti (jellemzően 1,0 m) magassági biztonságot is.

Objektíven szemlélve a problémát meg kell állapítani, hogy nem reális a jelenleginél alacsonyabb árvízszintek előírása, viszont adódik

Árvíz a Kettős-Körösön, 2021 február

a magassági biztonság differenciálásával való finomítás lehetősége. A véleményem az, ha a (74/2014. (XII.23.) BM rendelet) 2021-ben esedékes módosítása során bevezetésre kerül a differenciált árvízvédelem fogalma és a differenciálás tárgyává a magassági biztonságot tesszük, akkor legalább a fővédvonalai fejlesztések lehetőségét valamivel kedvezőbb helyzetbe hozhatjuk, hiszen méteres nagyságrenddel alacsonyabbra lehet vinni a kiépítési előírást, ami viszont jelentős mértékben teszi finanszírozhatóbbá, közgazdaságilag eladhatóbbá a fejlesztéseket. Mindez könnyítést jelenthet majd minden olyan esetben, ahol az előírt koronaszinthez kell igazodni, egyéb vonatkozásokban viszont továbbra is fennmaradnak a jelenlegi nehézségek.

Megállapítottam, hogy a MÁSZ felülvizsgálattal egyidőben folyamatban van az újabb, EU-s szempontoknak is megfelelő szabályok kidolgozása, az Árvízi irányelvnek való megfelelés, mely során lényeges, hogy a kockázat alapú differenciált előírások kidolgozása során a célterületen élőknek valóban az igényeit is figyelembe vegyék és ne csak az adottságait!

A felvetett és elemzett probléma összetettsége, sokszereplős volta, a szakdolgozat írás során történt események, a körülmények folyamatos változása, magára a

kidolgozásra szánható idő mennyisége miatt az eredeti elképzeléshez képest a dolgozatoknak a döntéselőkészítésre való alkalmassága helyett a társadalmi egyeztetések előkészítő anyagként történő felhasználását látom reális végeredménynek.

Kőváriné Szabó Erzsébet

Igazgatóságunknál jelenleg is folyik ilyen beruházás

EGY GÁTŐRDINASZTIA

Beszélgetés a régi időkről Simándi Gyulával és édesanyjával, Eszti nénivel

Simándi Gyula Nagytóti gátőr

Simándi Gyulával a Nagytóti gátórháztól nyugdíjba vonult gátőrrel 14 évvel ezelőtt ismerkedtem meg. Minden évben minimum egyszer – az őszi szemlére való felkészülés során – találkoztunk és mindig megcsodáltam a gátörtelep rendezettségét és a Gyuszi által készített fafaragásokat, amelyek a gátórházat díszítették. Tavaly, amikor nyugdíjba vonult, egy beszélgetésünk kapcsán tudtam meg, hogy az ő családja egy igazi vízügyi dinasztia. Nem ritka ez a vízügy berkein belül, de a 4-5 generációs gátőrség már igazi kuriózum. Ebből az alkalomból kerestem meg egy múltat felidéző beszélgetésre Gyuszit és 88 éves édesanyját, Kardos Esztert. Gyuszi édesanyja egy Komádi szélén lévő kertészházban fogadott minket nagy szeretettel, első kérdésemet hozzá intéztem. Eszti néni, milyen vízügyies múltra tekinthetünk vissza a családjukban?

A férjem id. Simándi János 1949-től akkor még a Kultúrmérnöki és Belvízrendező Hivatalnál kezdett dolgozni kubikusként, majd a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatósághoz került. 1960-tól az 1984. évi nyugdíjba vonulásáig a Nagytóti

gátőrzás gátőre volt. Ezt követően fiam Gyuszi lett a gátőr. Én és édesanyám is gátőri családban gátórháznál születünk. Édesapám id. Kardos Bálint is gátőr volt, ő 1925-ben kubikusként kezdett dolgozni, majd munkavezető, később gátőr lett. 1955-ig volt vízügyi dolgozó és az iszapi gátórháztól ment nyugdíjba. Anyai nagyapám szintén gátőr volt, őt ifj. Farkas Bálintnak hívták és 1910-1940

között teljesített szolgálatot, de dédapám, id. Farkas Bálint is csatornaőr volt a XIX. századfordulóján. És persze ha előre tekintünk, a fiam Gyuszi nyugdíjba vonulása után Gergő unokám lett az új Nagytóti gátőr. A családjukban szinte hagyomány volt vízügyiessé lenni, hiszen másik fiam János is majd 20 évig vízügynél dolgozott gépészként, és testvérem két fia Kardos Bálint és Kardos Gyula szintén gátőrök voltak, Körösszakállban és Dondorogon.

Szinte egész életüket a vízügy, a gátőrség határozta meg.

Gyakorlatilag igen, férjem bejárta a ranglétrát, mire gátőr lett. Mert régen nem lehetett egyből gátőr az ember, előbb bizonyítania kellett. Kubikusként kezdett, majd később csatornaőr lett, csak azután 1960-ban nevezték ki gátőrré, amikor rátermettségéről, szorgalmáról tanúbizonyságot tett. Volt, hogy közel száz fős kubikus brigád irányításáért felelt. Férjem mindig megállta a helyét, az évek során sok elismerést is kapott. Az 1970-es árvíz után született döntés, hogy a régi őrházat elbontják és nem messze egy új őrház épül. Így 1974-ben az új Nagytóti gátórházba költözhattünk, ahol 10 évet éltünk, onnan ment nyugdíjba.

Kardos Eszter, Simándi Gyula édesanyja

2005-ben halt meg, azóta egyedül élek.

Gyuszi, testvéreiddel gátőr családban nőttetek fel, a gátőrök mindennapi életét kisgyerekként is már megélhetted. Készültél-e a gátórségre, hiszen édesapád után te lettél a Nagytóti gátőr?

Én nem igazán készültem gátőrnek. Gyerekként sokat voltam a természetben, a Sebes-Körös partján sokat játszottunk, már ekkor megszerettem a fafaragást. Nyüzsgő gyerek voltam, mindig foglalkoztam valamivel, a kisbicska mindig a zsebemben volt, és ha olyan fát találtam, amit faragni lehetett, akkor már faragtam is. Azt gondolom a csend, a nyugalom, a természet szeretete ekkor alakult ki bennem. Ennek ellenére az általános iskola elvégzése után Gyulára kerültem lakatos szakmát tanulni. Az iskola elvégzése után egy termelőszövetkezetben dolgoztam, majd Debrecenbe helyezkedtem el, így feleségemmel a nyüzsgő nagyvárosba költöztünk. Édesapám nyugdíjba vonulása után a gátőri állást meghirdették. Úgy volt, hogy testvérem, Jancsi lesz a gátőr, de ő akkoriban nem szeretett volna az lenni. Én a feleségem biztatására pályáztam meg a gátőri állást, amit a mai napig nem bántunk meg, hiszen 36 évig boldog, sikeres életet éltem meg gátőrként. Nyugdíjba vonulásom után fiam vette át a „stafétát”. Ő már tudatosan készült rá, vízépítő technikusként végzett, és nagyon szereti ezt a különleges hivatást.

A gátőri mesterség több mint 150 éves múltra tekint vissza, a XIX. század végén a gátőrök már kint éltek a gátak mellett, mindennap végezték a gátőri munkájukat, figyelték a folyók vízállását, a gátak állapotát. Ez jelenleg is így van. De van-e különbség a régi és mai gátőr feladatok között?

Igazából van is, meg nincs is. A gátőrök régen is, és napjainkban is ugyanazokat a feladatokat végzik nap, mint nap. A gátőri szabályzat szerint a gátőrök a gátőrzásukat hetenként legalább két alkalommal, a vízrendezési és vízhasznosítási műveket legalább havonta két alkalommal bejárják, a műtárgyakat figyelik, karbantartják. Régen a gátőrök ezt a sok kilométert

A Nagytóti gátőrházat mindenhol faragások díszítik

gyalog, kerékpárral vagy lóháton tették meg, ma már autóval vagy motorral mennek a távoli helyszínekre.

Régen egy különleges, de fontos feladata is volt a gátőröknek. Az ürgelyukak keresése, ürgék megfogása, amit egy speciális eszközzel végeztek.

A gátőröknek vízkormányzási és vízrajzi feladata is van, de az örtelep és a hozzá kapcsolódó szertárak, vagyonelemek, vagyontárgyak állagmegóvásáról is gondoskodniuk kell. Régen minden gátőrházhoz egy-egy brigád tartozott, akik a gátőr utasításai szerint végezték a karbantartásokat, fenntartásokat. Ma közfoglalkoztatottak vannak a gátőr irányítása alatt, de nem egyenletesen. Sok helyen nincsenek is.

Ma már a gátőröknek is ismernie kell a számítógépet, különböző informatikai programokat. Sok az adminisztráció, nyilvántartás, persze a hagyományos papíralapú szolgálati könyvek vezetése is megmaradt. A Nagytóti őrháznál az 1960-as évektől kezdődően megtalálhatóak a szolgálati könyvek, melyekben az őrzésről történt minden fontos esemény megtalálható.

A gátőr munkaideje nem ér véget délután négy-öt órakor, ha a munka megkívánja, akkor hétfőig vagy ünnepnapokon is el kell végezni az adott feladatokat. Azt gondolom ez régen is így volt. Gátőrnek lenni egy életforma, ré-

gen nagyon nehéz volt bekerülni, igazi irigyelt, megbecsült szakma volt. Nagy volt a tekintélye, a környékbeli emberek mindegyike ismerte őket. Ugyanakkor régen nem voltak hírközlési eszközök, ezért egy-egy adott esetben sokkal önállóbban kellett döntenie, véghezvinni a napi feladatokat.

Milyenek voltak az életkörülményei régen és milyenek most egy gátőrnek és a családjának? Mennyire változott az utóbbi években a gátőrházi infrastruktúra?

Szinte össze se lehet hasonlítani a régi és a mostani gátőri életet. Régen minden gátőrháznál nagyon elterjedt volt az állattartás, szarvasmarhát, lovat, sertést, birkát és szárnyasokat mindenki tartott. Háztáji gazdaságban minden megtermett. Minden gátőrháznál volt kemence, ahol a kenyeret sütötték. A tejből vaját, sajtot, tejfölt saját maguk készítették. Viszont áram nem volt, csak az 1960-70-es években indult meg a gátőrházak villamosítása. A mai korszerűnek mondható gátőrházakban komfortos körülmények vannak. A folyók mellett lévő gátőrházakat tanyavilág vette körül. A Nagytóti őrháznak 14 tanyaszomszédja volt, akikkel igyekeztünk jószomszédi viszonyt kialakítani. Akkoriban figyeltek egymásra az emberek, igazi összetartó társaság volt. Vasárnaponként összegyűltünk a gátőrház udvarán, a nagy diófa

Folytatás a 15. oldalon →

alatt szólt a teleses rádió, ment a főzés, sütés és a kártyázás. Ez már a múlté a tanyavilág megszűnt, a tanyákat elbontották, nincsenek szomszédok.

Eszti néni, látszik, hogy beszélgetésünk során ma is nagy átéléssel tekint vissza a múltban történetekre, a régi emlékek szinte megelevenednek előttem is. Régen a gátőrök feleségei is ugyanúgy tudták a gátóri feladatokat, sokszor be is segítettek a gátóri munkába, nem véletlen, hogy a gátőrfeleségek egy időben vízügyi alkalmazásban voltak.

Így igaz. Régen a gátőrfeleségek is alkalmazásban voltak, én is 1976-1984 között vízügyes voltam 4 órában, de tulajdonképpen végig vízügyesként éltem meg a mindennapokat. Gátőr családban nőttem fel, gyerekkoromban hamar hozzá kellett szokjak a gátórház körüli munkákhoz. Volt úgy hogy a szülők elmentek végezni a dolgukat, én pedig 8 évesen meglepetésként paprikáskrumplit kezdtem főzni. Sikerült jól elsőzám, de édesanyám vízzel és galuskával „feljavította”. 14 évesen a kenyeret már rendszeresen én sütöttem a kemencében. Később férjhez mentem és a gátóri élet tovább folytatódott. A háztartás, a gyereknevelés és a gátórház körüli munkák mellett férjemnek is sokat segítettem. Volt, hogy motorra ültünk és mentünk ketten tiltókat takarítani, rendezni azok környezetét.

A betérőket faragott oszlop köszönti a Nagytóti gátórtelepen

Visszatekintve mi volt a legnehezebb dolog a gátóri életben?

Az 1970-es nagy árvíz a Sebes-Körös térségét is érintette, nagy feladatokat adott az akkori vízügyeseknek, a folyópart mellett élőknek. Az árvíz megszűnése, illetve lejjebb vonulása után a sebes-körösi gátőröket a Tiszára vezényelték. Férjemet többedmagával elvitték a tiszai gátakra. Sokáig azt sem tudtam merre van, hogy van, mit csinál, majd 5 hét után hazajött tisztálkodni, váltás ruháért, élelemért, majd újabb 2 hétre ismét elment. Ekkor a gátórház körüli munkákat, a háztartás vezetését, az állatok gondozását nekem kellett végezniem. Nehéz időszak volt...

... és mit lehetne kiemelni, ami emlékezetes szép emlék maradt?

Az 1970-es árvíz után a régi Nagytóti gátórház elbontásra került, nem messze a régitől egy új gátórház épült, ahová 1974-ben át-

költöztünk. Ez a gátórház már jóval korszerűbb volt a réginél, volt benne fürdőszoba, be volt vezetve a víz és áram is. Az átadóünnepségen az akkori igazgató (Takács Lajos) olyan gyönyörű beszédet mondott, hogy örömben sírva fakadtam. Ekkor egy mérnök úr odalépett hozzám, és azt mondta: „Simándi néni ne sírjon – nyugtatott, és hozzáfűzte, hogy egyet sajnálok, amikor maguknál voltam 1972-ben a régi órháznál nem fotóztam le, ahogy a fateknőben mosott”.

Úgy gondolom, hogy régen jobban meg voltak becsülve a gátőrök, voltak összejövetelek, kirándulások is. A gátőrfeleségeket is vitték kirándulni. Voltunk Pannonhalmán, Pécs környékén is, de férjemmel együtt soha, mert akkor az örtelepet, gátórjárást ki tartotta volna rendben? Ha a gátőrök voltak oda, akkor a gátőrfeleségekre hárultak a feladatok, nekik kellett ellátni a gátórjáráson adódó tennivalókat.

Folytatás a 16. oldalon →

Eszti néni férje, id. Simándi János, mikor a Tiszára vezényelték védekezni

Gyuszi tavaly nyugdíjba vonultál, mennyiben változott meg az életed?

Egyfajta megnyugvás lett. Továbbra is tevékenykedem, intézem a napi tennivalókat, de már minden kicsit „ráérősebb”. A fafaragással, asztalos tevékenységgel kapcsolatos hobbimat továbbra is folytatom.

Gergő - a fiad - szokott még segítséget, tanácsot kérni tőled? Szoktatok-e beszélgetni a gát-őrségről?

Igen. Sokszor kijárunk a gátórházhoz, meglátogatjuk, beszélgetünk, nosztalgizunk. A napi rutinfeladatokkal kapcsolatban már nem kéri ki a véleményemet, de egy-egy újonnan felmerülő kérdést még megvitatunk.

Ezek után elbúcsúzom Gyuszitól és az egyedül élő 88 éves Eszti nénitől. Kifelé ment megálltam egy percre még az udvaron és szétnéztem. Szembetűnt az udvar rendezettsége, a virágoskert, ahol

a virágok épp várják a tavasz eljövetelét, a frissen sepert járda, a felkapált föld az előkertben. Nézem az utcai kerítés tövét, ahol az utcában már csak itt sarjadzanak a virágok. Eszembe jutott, hogy ez a rendezettség, precizitás, szorgalom biztos az egykori gátőri élet öröksége.

Kedves Gyuszi, kedves Eszti néni köszönöm a riportot, és nagyon jó egészséget kívánok!

Schriffert András

SEMÉLYÜGYI HÍREK

Személyügyi híreink

Igazgatóságunknál közalkalmazotti munkaviszonyt létesített:

- **Kovács József** szivattyútelep-kezelő 1 munkakörben, 2021. január 1-től a Műszaki Biztonsági Szolgálatnál.
- **Molnár Zoltán** szivattyútelep-kezelő 2 munkakörben, 2021. január 4-től a Műszaki Biztonsági Szolgálatnál.
- **Hajdu Ágnes** raktáros 2 munkakörben, 2021. január 15-től a Szeghalmi Szakasz mérnökségnél.
- **Püski Imre János** gát és- csatornaőr 2 munkakörben, 2021. január 18-tól a Gyulai Szakasz mérnökségnél.
- **Molnár Zoltán** gépkezelő 1 munkakörben, 2021. január 20-tól a Szeghalmi Szakasz mérnökségnél.
- **Kura Bálint** területi műszaki referens munkakörben, 2021. február 1-től a Gyulai Szakasz mérnökségnél.
- **Szalai Róbert** gépkezelő 1 munkakörben, 2021. február 1-től a Gyulai Szakasz mérnökségnél.
- **Bartha Gábor** vízilétesítmény-üzemeltető 1 munkakörben, 2021. február 1-től a Szarvasi Szakasz mérnökségnél.
- **Teleki László** csatornaőr 2 munkakörben, 2021. február 1-től a Szeghalmi Szakasz mérnökségnél.
- **Csabayné Ottlakán Andrea** közfoglalkoztatási ügyintéző munkakörben, 2021. február 1-től a Közfoglalkoztatási Önálló Csoportnál.
- **Kubik Attila** gépkezelő 1 munkakörben, 2021. február 15-től a Gyulai Szakasz mérnökségnél.
- **Geist György** munka-és tűzvédelmi ügyintéző 1 munkakörben, 2021. február 15-től a Műszaki Igazgatóhelyettes közvetlen irányítása alatt.
- **Sándor Máté Mihály** gépkezelő 2 munkakörben, 2021. február 18-tól a Szeghalmi Szakasz mérnökségnél.
- **Fekete Szabolcs** szivattyútelep-kezelő 1 munkakörben, 2021. március 1-től a Műszaki Biztonsági Szolgálatnál.
- **Fábián Tiffany** pénzügyi ügyintéző munkakörben, 2021. március 3-tól a Közgazdasági Osztálynál.
- **Krajcsovics Mihály Imre** vízilétesítmény üzemeltető 1 munkakörben, 2021. március 12-től a Szarvasi Szakasz mérnökségnél.
- **Nagy Annamária** üzemfenntartási ügyintéző munkakörben, 2021. március 26-tól a Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztályon.

Igazgatóságunknál közalkalmazotti munkaviszonya öregségi nyugdíjba vonulása miatt megszűnt:

- **Püski Gábornak** szivattyútelep-kezelő 1 munkakörben, 2021. január 29-én a Műszaki Biztonsági Szolgálatnál.
- **Bróda Sándornak** szivattyútelep-kezelő 1 munkakörben, 2021. január 30-án a Műszaki Biztonsági Szolgálatnál.
- **Botos Gábornak** gát-és csatornaőr 1 munkakörben, 2021. február 17-én a Szarvasi Szakasz mérnökségnél.
- **Vass Imre Gyulának** szivattyútelep-kezelő 1 munkakörben, 2021. február 21-én a Műszaki Biztonsági Szolgálatnál.

Igazgatóságunknál közalkalmazotti munkaviszonya megszűnt:

- **Pongrácz Lászlónak** szakágazati vezető munkakörben, 2021. január 10-én a Közgazdasági Osztálynál.
- **Csökmei Attila Andrásnak** gát-és csatornaőr 2 munkakörben, 2021. január 17-én a Gyulai Szakasz mérnökségnél.

Sok érdekes terv megvalósítását tervezi a Baráti Kör

Az évet most is a munkatervünk összeállításával kezdtük, optimistábban a várható lehetőségeknél, összejöveteleket és kirándulásokat is tervezve, de ami késik - reméljük - nem múlik, azokra is sor kerül. Folyamatos a kapcsolattartás a Baráti Körben, hiszen az online térben gyakran találkozunk.

A munkaterv készítésekor felhasználtuk az „50 éves a Vízügy” igazgatósági kiadványt, az Évek események fejezet átnézésével az ünneplésre méltó évfordulók kiválasztásához. Felvetődött, hogy ki kellene egészíteni napjainkig az eseménysort. A Hírlevél - mely most 30 éves, szeretettel köszöntjük! - egy kincsesbánya, alapítottuk meg újra, s kigyújtottuk 2003-2010-ig évente a fontosabbnak tűnő történéseket, magunk is rácsodálkozva a szerteágazó, sokszínű szakmai és közösségi eseménysorra, melynek pedig részesei is voltunk. A többi évről már az igazgatóság készít kigyújtást, így teljes lesz az adatsor.

A 2021. évi munkatervben a nyugdíjba menőkről kezdett interjúorozatot folytatását terveztük, mely már meg is valósult! Tavaly a Nagytóti gátórháznál gátórváltás történt, apáról fiúra szállt a gátőrség. Simándi Gyula, a nyugdíjba vonuló gátőr Schriffert András vezetőségi tagunknak elmondta, hogy több korábbi őse is gátőr volt az igazgatóságnál. A tőle kapott kézirat és beszélgetések alapján András érdekesen megírta a

Megemlékezés a Bodoki szobornál

gátőr dinasztia történetét, mely a Hírlevél ezen számában már olvasható.

Ugyancsak az ez évi munkatervhez kötődve készítjük elő a Takács Lajos Emléksarokhoz a kiállítandó anyagot. Lázárné Zsuzsa és Vasasné Ági felkutatta az írásait, mint kiderült, szép számmal jelent meg publikációja országos szaklapokban is, nem csak a Vízügyi Szemlében.

A Baráti Kör honlapját folyamatosan aktualizáljuk, hírek, események, megemlékezések szerepelnek életünkben.

Folyamatosan foglalkoztat bennünket a vízügyi múlt, most az Alsó-Fehér-Körös Ármentesítő, Belvízszabályozó és Vízhászno-

sító Társulat volt székházának történetét kutatjuk. A szájak már a Bodoki családhoz is elvezettek, hihetetlen érdekes kor volt a XIX. század vége.

Az ünneplő tavaszi virág elhelyezés sem maradt el Bodoki Károly immár 7 éves szobránál, és az Ó-református temetőbe is kivittük az emlékezés virágait Bodoki Károly születésének 207. évfordulóján, március 29-én.

Szomorú veszteség érte a Baráti Kör. Mély megrendüléssel fogadtuk a tragikus hírt, 2021. március 4-én, életének 83. évében elhunyt Pálinkás Lajos ny. főmérnök, a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság volt mb. igazgatója, 24 éven át igazgatóhelyettes-főmérnöke, a Körös-vidéki vízgazdálkodás korszakot meghatározó, vezető személyisége, Baráti Körünk tagja. A szomorú hír mindenkit megdöbbsentett, pedig tudtunk betegségéről, de bíztunk abban, hogy legyőzi újra azt. Honlapunkon megemlékeztünk vízügyi munkásságáról, mely példaértékű volt, valamint a Baráti Körben végzett évtizedes közös munkáról, - melyet ezúton is köszönünk - a körünkben készített képekkel. Büszkéek vagyunk rá, hogy tagjaink között tudhattuk, és számíthattunk véleményére. A Baráti Körben megőrizzük az emléket, igyekszünk valóra váltani utolsó javaslatait. Nyugodjon békében!

Pálinkás Lajostól búcsúztunk

Megyei érték lett dr. Mosonyi Emil munkássága és a Tájvízház

Nagy örömmel vettük kézbe Zalai Mihály, a Békés Megyei Önkormányzat elnökének levelét, melyben arról tájékoztatott bennünket, hogy „**Dr. Mosonyi Emil munkássága és a Tájvízház**” érték bekerült a Békés Megyei Értéktárba.

Büszkeséggel tölt el bennünket, hogy értékmegőrző, hagyományápoló tevékenységünk ilyen elismerést kapott.

Dr. Mosonyi Emil Kossuth- és Széchenyi-díjas világhírű magyar vízépítő mérnök, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjának emlékszobája a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság által üzemeltetett Tájvízház bemutatóház épületében található. A Profeszor dolgozószobája berendezését ajándékozta az emlékszoba létesítéséhez, számos tárgyi, írásos és képi dokumentációs emlékekkel együtt, melyek megismertetik életútjával, munkásságával, személyiségével a látogatókat.

A Tájvízház - Gyula, Városház utca 25. számú ház - önmagában is települési érték. Az egykori gőz- és kádfürdő épületében létesített tárlat a Körös-vidéki tájról, vizeiről, természeti értékeiről, valamint a gyógyfürdőzésről és a népi gyógyászatról mutat be hasznos ismereteket a nagyközönség számára, szórakoztató, élményt adó módon. A látogatók a fenti témakörökben hagyományos és korszerű kiállítási elemek, multimédiás eszközök segítségével egy különleges léghajós utazást tehetnek a Körösök vidékén, résztvevői lehetnek egy ja-

**DR. MOSONYI EMIL
MUNKÁSSÁGA
ÉS A TÁJVÍZHÁZ**

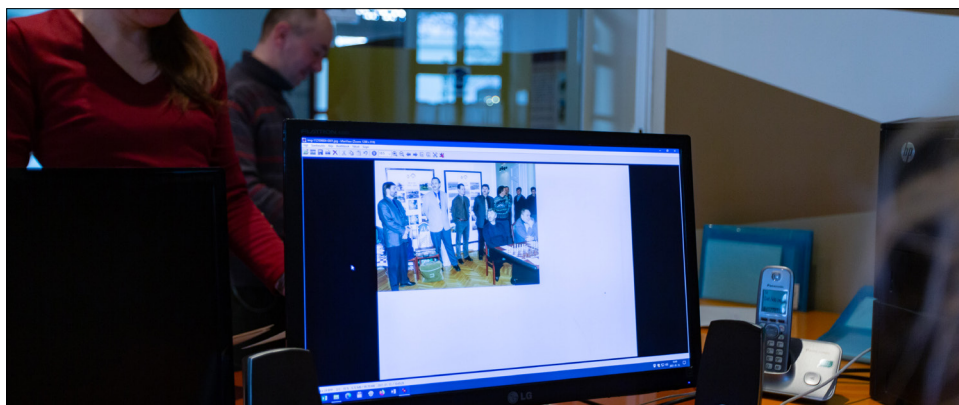

vasasszony perének, bepillantást nyerhetnek a régi idők közfürdőinek hangulatába és megismerhe-

tik a török-fürdők világát.

Pozsárné Kaczkó Zita

A vízügyi múlt megőrzésén fáradozunk

A Tájvízház munkatársai végzik az archív fényképek digitalizálását

Vízügyi bemutatóházunk, a Tájvízház - a koronavírus járvány miatt - sajnos nem fogadhat látogatókat, de a munka a ház falai között folyamatosan zajlik. Igazgatóságunk nagy mennyiségű archív fotóanyaggal rendelkezik, melyeket filmnegatívak és előhívott fényképek formájában őrzünk. A kényszerű zárás ideje alatt a Tájvízház munkatársai szkennelik a már beazonosított fényképeket, hogy digitális formában is meg-

Folytatás a 19. oldalon ↪

őrizhessük őket az utókornak. A digitalizálás során előkerülnek aktualitások is, melynek szomorú apropója, hogy 1995 óta ez az első év, mikor is elmarad a Gyöngyösi Lázár Sakk Emlékverseny, melynek minden év januárjában igazgatóságunk adott otthont. 1995. január 7-8-án volt az első sakkverseny dísztermünkben, mely azóta évről évre megrendezésre kerül, emléket állítva igazgatóságunk egykori kiváló főmérnökének, aki szakmai munkája mellett remek sakkozó és sportvezető volt.

Gyöngyösi Lázár kedves sportja és időtöltése a sakk volt, melyért társadalmi munkában is sokat tevékenykedett. A Gyulai Járási Sakkszövetség elnöke, a Békés Megyei Sakkszövetség tagja volt. I. osztályú sakkozóként aktívan versenyzett, majd mesterjelölt minősítést is szerzett. Nyugdíjazása után a sakkozás vált fő elfoglaltságává. Továbbra is központi alakja és szervezője volt Gyula város sakk életének. Sikereiről legendák szövődtek, a munkatársak között szájról szájra járt a hír, hogy Bu-

Gyöngyösi Lázár Sakk Emlékverseny 2001.

dapesten hogyan és kiket győzött le egy-egy útja alkalmával, és a sakkhöz értők kiváló taktikai készségét nagyra értékelték. Súlyos betegség után, 1988-ban halt meg. Emlékét családja mellett munkái, munkatársai és sakk sikerei is őrzik.

Az archiválandó fényképek között most előkerültek a 20 évvel ezelőtti rendezvényről készült fotók is, melyen Bak Sándor akkori vízügyi igazgató nyitja meg a versenyt.

Pozsárné Kaczkó Zita

7 éve áll a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság székháza előtt a Bodoki szobor

A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság és Gyula Város Önkormányzata, az adományozók közösségének támogatásával 2014. március 29-én - Bodoki Károly születésének 200. évfordulóján - szobrot állított a vízügyi igazgatóság székháza előtt.

Bodoki Károly elvülhetetlen érdemeket szerzett a Körösök és a Berettyó szabályozása terén kifejtett munkásságával. Tervezte és 1868-ban bekövetkezett haláláig irányította is a kiviteli munkákat.

Az utókor ezzel a szoborral, nemcsak Bodoki Károly és az egész Bodoki mérnök dinasztia előtt tiszteleg, de emléket állít mindazoknak, akik a folyószabályozás heroikus munkájának részesei voltak. A szabályozási munkák nyomán vált lehetővé a népesség növekedése, a biztonságos mezőgazdaság, az árvizek veszélyei elleni védekezés.

A szoborkompozíció Széri-Varga Géza szobrászművész alkotása.

Szoboravatató ünnepség 2014-ben

Nap mint nap kinézve a székház ablakain, örömmel tölt el bennünket, hogy sokan megállnak előtte, érdeklődve nézik, kérdezik, ki is Ő. E különleges alkotás tehát elérte a célját, hiszen életben tartja egy olyan kiváló ember emlékét, aki a folyók szabályozásával megteremtette a Körös-vidéken élők létbiztonságát, a mai vízgazdálkodás alapjait. A mérnöki feladatokon

kívül Bodoki jelentős közéleti tevékenységet is végzett. A megye első bankjának, a Békés megyei Takarékpénztári Egyesületnek az egyik alapítója és igazgatója volt, a takarékpénztár szintén székházunk épületében működött. A Békés-Bánáti Református Egyházmegye főgondnoka volt. Presbiteri tisztet vállalt a gyulai református egyházközségben és a gyulai re-

formátus művelődésügy támasza volt.

A Bodoki Károlyról – a szoboravatás alkalmával készült – prospektusunk [itt](#) olvasható.

A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság székházépületének történetéről bővebben [itt](#) olvashatnak.

Pozsárné Kaczkó Zita

SZÍNES

TÁJVÍZHÁZI TÖRTÉNETEK

Beszédes fák - Az ostorfa emlékezik

A Víz Világnapjához kötődve egy különleges fa történetét osztjuk meg, mely a Tájvízház udvarán áll, hús árnyékot adva az ott lakóknak.

Történeteik az embereknek vannak, mi fák csak emlékezünk. Minden egyes évgyűrű megszámálhatatlan emlék tárhelye. A víz nem

árthat nekünk, hisz' magunk is vízből vagyunk. A tűz nem pusztíthat el bennünket, mivel parázslás közben éterré válunk. Időtlenek vagyunk, miként az, aki minket alkotott.

Emberek szájából az én históriám nagyjából így hangzana: 1903-ban kutat fúrat háza udvarán az újdonsült fürdőtulajdonos, Mandorf Gyula. Szeretne fürdővendégeinek kedveskedni egy termálvízű kúttal, ami lehetővé tenné egy téli uszoda működtetését. A vállalkozás dugába dől, ugyanis a mérgező fúratás révén csak ártézi vízre lelnek. A következő tavasszal a kúttól néhány ölnyire egy ostorfa kel ki és helyét kedvezőnek találván – méltán a bő víz miatt – hamar terebélyes fává csepereedik. Azután jött az első világháború mindenféle borzalmaival: az ég elsötétült, a nap elbújt, a kikelet évekig nem köszöntött be. Zajok, szagok, rázkódások, villanások és

megannyi sirámok.

Azután kitört a béke és húsz évig az újabb háborúra készültek, valami még nagyobbra és még borzalmasabbra. Azt akarták elérni, hogy mindenki szenvedjen. Mondhatom sikerült. Utána ismét béke következett, ami kínosabb és kegyetlenebb volt, mint az előző két háború együttvéve. Fegyverek nélkül harcoltak, csaták nélkül küzdöttek: eszmék és téveszmék uralma alá került az egész Föld. Már nem sírtak, ámde nevetni sem bírtak az emberek. Sok tavasz múlt el mosolytalanul, s ekkor ezt az igát is lerázták magukról, hogy lehetőséget tudjanak biztosítani a szabadság megvalósulásának. Íme a historia humana bő száz év foglatában.

Ehhez mérten az én emlékeim pedig ilyenek:

Nemrég sok-sok madárkát hívtam meg, hogy ágaimon fészkeljenek,

Folytatás a 21. oldalon ↪

A Mandorf Gyula által fúratott kút

kicsinyeik csacska csivitelésével szüntelenül felvidítanak, ám egyszer az egyik rigófészket gonosz csókák fedezték föl és a szülőket elzavarván kegyetlenül elpusztították a fiókákat. Sajnos semmit sem tehettem, csupán annyit, hogy a következő évben kisebb termést hoztam, hogy kevesebb madarat láthassak vendégül, végtére is, hogy elkerüljem a hasonló vérengzéseket. Korábban a koronám alatt titkos találkák zajlottak, sőt emlékszem egy esetre, mikor egy ifjú pár engem életfának tekintve koronám alatt esküdtött örök szerelmet.

Óstorf a Távízház udvarán

Mindketten szorosan átölelték törzsemet és arra lettek figyelmesek, hogy esik az eső, bár csupán én tudtam, apró könnyeim hullottak rájuk, annyira meghatódtam lángholó és igaz szerelmüktől. Fiatalabb koromban fejlődési rendelkezéseim adódtak és a ház urai kúrara fogtak. Kissé hátborzongató volt, ám jót tett, ugyanis hónapokon keresztül nap mint nap a vágóhídról vért hozattak és azzal öntöztek meg bőségesen. Alig bírtam eleinte feldolgozni, utána ezt is megszoktam. Nem is viszolygok ma már semmitől.

Életem legboldogabb korszaka az volt, amikor még a kútfúró családjával együtt lakta a házat és fo-

lyamatosan élénk élmények értek. A gyerekek körülöttem játszottak: fogócskáztak, bújócskáztak, hintát kötöttek rám, sőt a bátrabbak föl is kapaszkodtak ifjú ágaimra. Ó, azok a göndör kacagások! Bárcsak mindig ilyen övezze!

A létezők sokasága megelégszik azzal, hogy lát, hogy megszemlél dolgokat, tárgyakat és élőlényeket, viszont saját cselekvésével nem zavarja meg az élet szabad folyását. Észrevenni, megillatozni, megérezni és azután megszeretni kell a környezetünkben lévőket, nem mindig csak birtokolni, nyü-

zsögni és fölöslegesen cselekedni. Lenni több, mint tenni. Ezt kellene sokaknak megtanulni.

Történeteik az embereknek vannak, mi fák csak emlékezünk. Minden egyes évgyűrű megszámolható emlék tárhelye. A víz nem árthat nekünk, 'hisz magunk is vízből vagyunk. A tűz nem pusztíthat el bennünket, mivel parázslás közben éterré válunk. Időtlenek vagyunk, miként az, aki minket alkotott.

Péli Tibor István

HIDROLÓGIA

A hőmérséklet, a csapadék és a talajvíz alakulása január-március időszakban

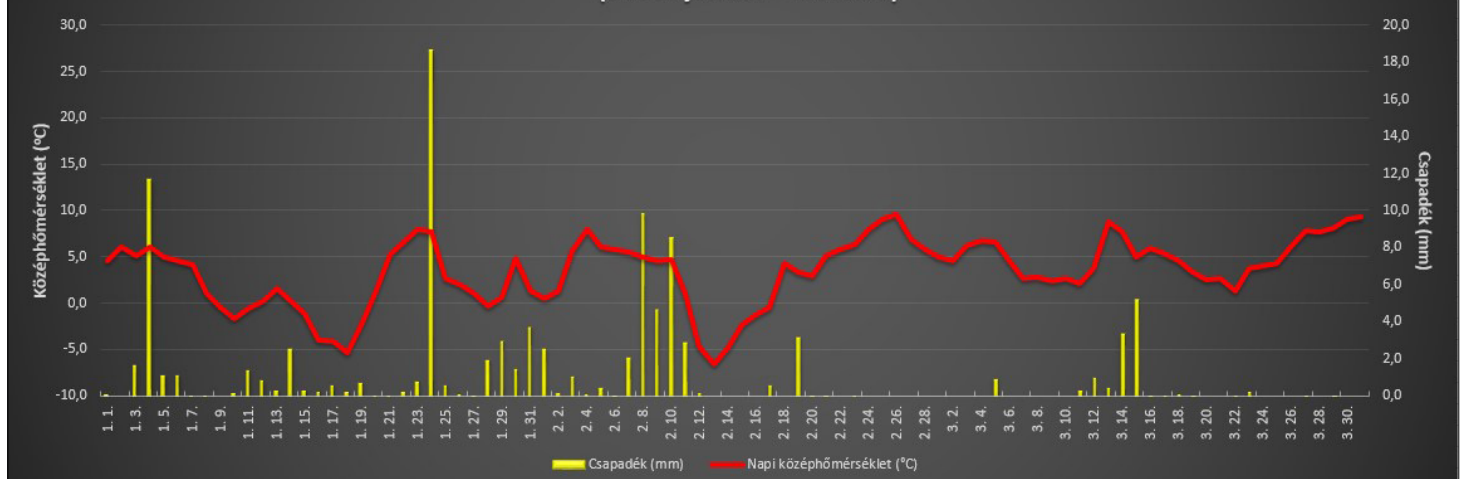
Az első negyedév léghőmérsékleti szempontból nem mozgott túl szé-

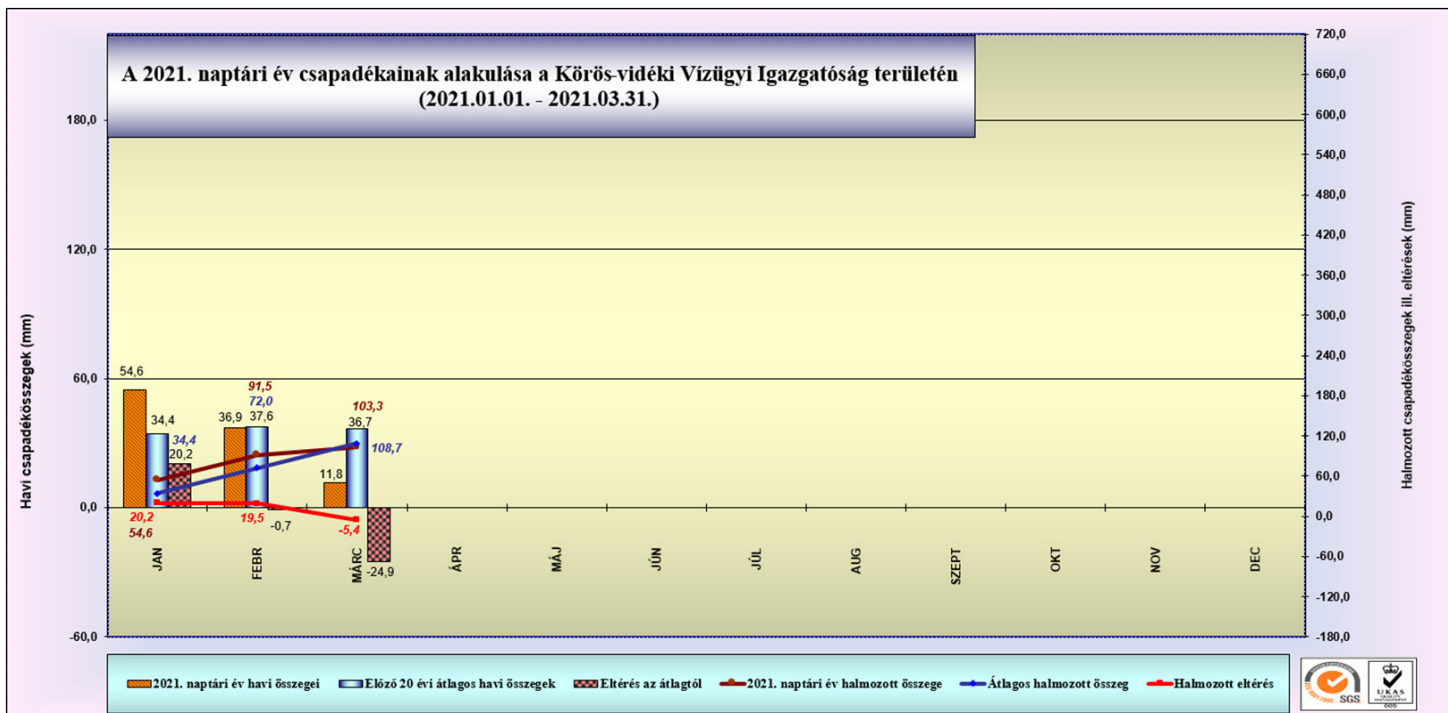
les skálán, értendő ezalatt, hogy a napi átlagok alakulásában nem

volt megfigyelhető túl nagy emel-

Folytatás a 22. oldalon →

A napi csapadék és a napi középhőmérséklet területi átlaga a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság területén (2021. január - március)

kedés a tél végéhez és a tavasz kezdetéhez közeledve. Az egész negyedévre jellemző volt, hogy szűk tartományban mozogtak a napi léghőmérsékleti átlagok is. Mindössze január, illetve február közepén volt komolyabb lehűlés, mely havazást is okozott.

A vizsgált negyedévben **január** (havi átlag: 1,9 °C / sokévi: -0,1 °C) és **február** (havi átlag: 3,4 °C / sokévi: 1,8 °C) során is magasabban volt a havi középhőmérséklet a sokéveshez képest, csupán **márciusban** volt hűvösebb (havi átlag: 5,1 °C / sokévi: 6,7 °C).

A fentiek alapján a teljes negyedév léghőmérséklete átlagosan egy hajszálnyival melegebb volt a sokévinél, a hónapokat összegezve 3,5 °C, míg az időszakra jellemző korábbi sokévi átlag 2,8 °C. A vizsgált időszakban a leghidegebb napi érték (napi minimum) -12 °C volt, melyen három állomás osztozott (Méhkerék, Németzug és Kisörvető), a legmagasabbra (napi maximum) pedig 21 °C-ig kúszott a hőmérő higanyszála Elek állomáson. A napi átlagok alapján a leghidegebb napnak február 13-a bizonyult, ekkor -6,6 °C-os középértéket produkáltak az állomások, míg a legmelegebb középérték 9,6 °C-kal február 26-án volt.

A csapadékviszonyokat tekintve jól láthatóan két részre osztható az első negyedév: egy csapadékosra és egy csapadékhiányosra. Ami az időszak első felét illeti, majdnem minden nap volt mérhető érték

igazgatóságunk területén, ebből is kiemelkedik az egyik január végi napi átlag, de jelentős mennyiség keletkezett a negyedév (és így az év) elején, valamint február első felében. Ezzel szemben a vizsgált időszak második felében alábbhagyott a csapadék intenzitása, mégpedig olyannyira, hogy mindössze március közepén volt egy rövid nedvesebb időszak, ezenkívül gyakorlatilag nem hullott csapadék. A negyedévben hó mindössze két időszakra volt jellemző: január és február közepe. Ezen két alkalom esetében a hóvastagság azonban egyszer sem lépte túl a 8 cm-t és mérhető hóvastagság is mindkét esetben körülbelül 8-10 napig volt tapasztalható.

Ezek fényében nyilvánvaló, hogy a negyedév csapadékeloszlása a legkevésbé sem volt egyenletes, mely az egyes hónapok adataiból jól látható. **Januárban** a havi területi átlag jócskán túllépte a sokévi összeget (54,6 mm a sokéves 34,4 mm-hez képest), **február** már jóval mérsékeltebb volt és a sokéves átlag közelében alakult (36,9 mm a sokéves 37,6 mm-hez képest), míg **márciusban** nagymértékű csapadékhiány sújtotta igazgatóságunk működési területét (11,8 mm a sokévi 36,7 mm-hez képest). A legcsapadékosabb napnak a fentebb említett január 24-e bizonyult, ekkor a területi átlag 18,6 mm volt. Az állomások napi értékeit figyelembe véve a legmagasabb napi mennyiség 27,2 mm volt Csorvás állomáson, mely szintén január 24-én hullott.

A halmozott összegek tekintetében az első negyedév alapján Körösszakál vezeti az állomások listáját, itt március 31-ig bezárólag 135,5 mm esett, a legalacsonyabb értékkel pedig jelenleg 72,6 mm-rel Bökényi duzzasztó az utolsó a rangsorban.

A vizsgált negyedév átlagos talajvízszintje (kutak peremmagasságától számítva) 394 cm volt, melyel végig az időszakhoz tartozó sokéves átlag (347 cm) alatt maradt.

Januárban a kezdeti értékhez képest a hónap közepéhez közeledve egy hirtelen ugrás volt tapasztalható, majd egy gyors csökkenést követően a hónap közepétől kezdve nagyjából egyenletesen alakult. A hónap átlaga 432 cm volt, mely a sokéveshez (372 cm) képest 60 cm-es eltérés. A napi átlag a legmagasabban január 10-én volt 421 cm-rel, míg a legalacsonyabban január 3-án 438 cm-rel.

Februárban egy intenzív emelkedés következett a január végihez képest, amely tartott körülbelül a hónap közepéig, majd a januárhoz hasonlóan körülbelül egyenletes értékekkel folytatódott. A havi átlag 370 cm volt, mely a hónaphoz tartozó sokéveshez (342 cm) képest mindössze 28 cm-rel tért el. A talajvíz szintje legmagasabban 360 cm-en volt február 22-én, míg a legalacsonyabban pedig a hónap első napján 397 cm-rel.

Márciusban a kezdeti értékhez képest egy hirtelen kitérőt köve-

Folytatás a 23. oldalon ↪

tően nagyon lassan, de csökkenést mutatott a vízszint alakulása. A havi átlag 381 cm volt, mely a sokéves 326 cm-hez képest 55

cm-rel maradt el. A hónap során legmagasabban március 9-én volt a vízszint 370 cm-rel, a legalacsonyabban ezzel szemben a hó

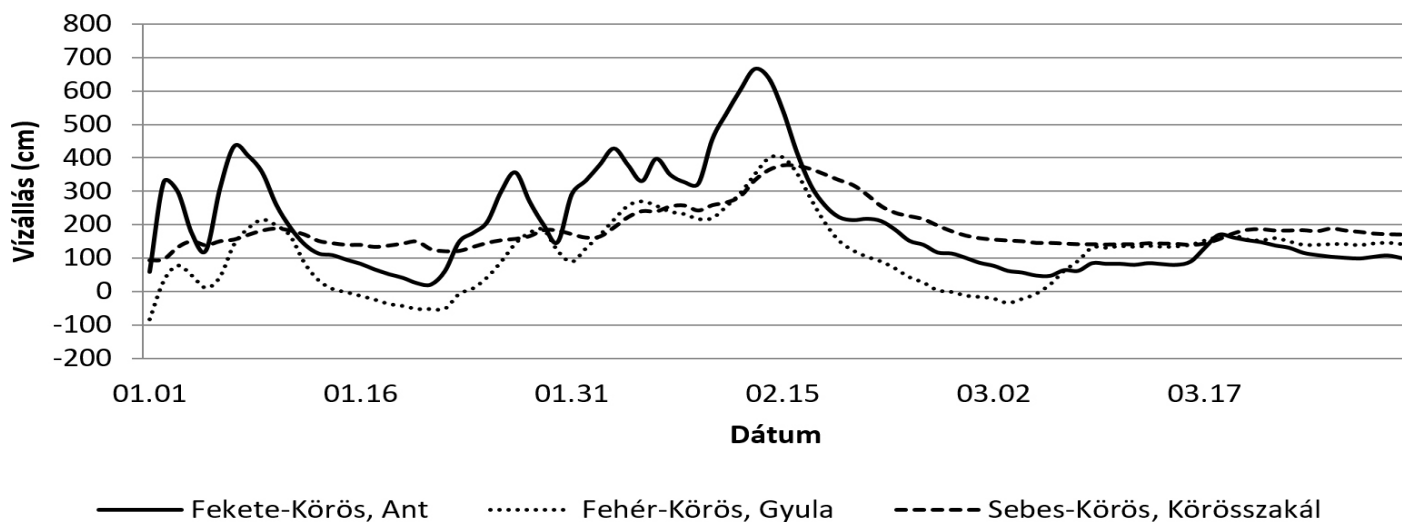
végén egymást követő két napon (március 29-30.) keresztül is 388 cm-rel.

Kiss Kornél

Folyóink vízjárása január-március hónapokban

Vízállás idősor

2021.01.01-03.31.

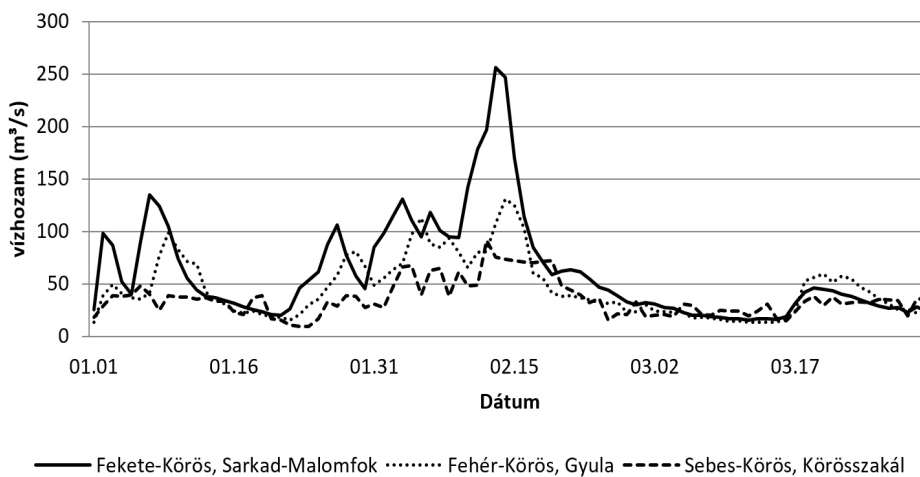
A Körösök vízszintje február hónap közepén magas volt egy nagyobb árhullámnak köszönhetően, ezt követően viszont kisvízes tartományban mozogott. A folyóink vízállását a továbbiakban duzzasztók üzemelése határozta meg.

A határon túlról érkező vízmenyiségek jelentősen változtak. A februári árhullám vízhozam növekedést eredményezett, amely minden folyónkon tapasztalható volt, de a legnagyobb mértékben a Fekete-Körösön. A márciusi időszakban vízhozam ingadozás volt, ami a román oldalon levő duzzasztók elengedésének és üzemelésének köszönhető.

A vízkészlet növelése érdekében szakaszosan folytatódott a tiszai víz betáplálása a Körös rendszerbe. A betáplálás a negyedévben 4 ágon keresztül történt. A Keleti-

Vízhozam idősor

2021.01.01-03.31.

főcsatornán keresztül Bakonszegnél a Berettyóba, a Hortobágy-Berettyó-főcsatornán keresztül Ágotánál, a Nagykunsági-főcsatorna nyugati ágán Öcsödnél, és

a keleti ágon Túrkevénél. A Nagykunsági-főcsatornán betáplált víz folyamatosan, de kis mennyiségben érkezett.

Kukla Zsombor

KÖRÖS-VIDÉKI

hírlevél hírlével hírlével hírlével hírlével hírlével hírlével hírlével hírlével hírlével hírlével

Kiadó: **Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság.**

Felelős kiadó: **Szabó János igazgató**

Szerkesztőbizottság vezetője: **Lúczy Gergely műszaki igazgató-helyettes**

Tagjai: **Pozsárné Kaczkó Zita, Medve Vivien, Faulháber Márton, Jobbágy Zoltán**

Cím: **5700 Gyula, Városház utca 26.**

Tel.: **66/526-400***, Fax: **66/526-407**

E-mail: **kovizig@kovizig.hu, www.kovizig.hu**

Megjelenik negyedévente elektronikus formában.